

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Γνωρίζοντας πώς δέν «κομίζω γλαύκας εις Αθήνας», επιχειρώ την έκδοση του παρόντος πονήματος, με σκοπό να βοηθήσω τους συναδέλφους ιεροψάλτες στο σπουδαίο και θεάρεστο έργο που έπιτελούν, να προσφέρω αγάπη και κατάρτιση στους νύν σπουδαστές και αυριανούς συναδέλφους και τέλος να συμβάλλω στην ευταξία της λατρευτικής ζωής της Έκκλησίας μας.

Η αναγκαιότητα της ύπαρξης μιας ολοκληρωμένης έκδοσης, που θα περιλαμβάνει όλα τα Αυτόμελα-Προλόγους σε σύντομο και άργό ειρμολογικό μέλος και μάλιστα καταγραμμένα σε ψηφιακό δίσκο, είναι μεγάλη. Υπάρχουν αντίστοιχες εκδόσεις. Ωστόσο, θέλω να πιστεύω πως στην παρούσα έκδοση, καταγράφοντας όλους τους γνωστούς Προλόγους προσθέτοντας αφενός τα κοινά απολυτικά των Αγίων και τα Αργά πανηγυρικά Απολυτικά και αφετέρου τον ψηφιακό δίσκο, πλησιάζουμε το επιθυμητό και αναγκαίο.

Οι Πρόλογοι και το Αναστασιματάριο αποτελούν την αρχική και απαραίτητη γνώση για να άντεπεξέλθει ο ιεροψάλτης με αξιοπρέπεια, στις πολλαπλές υποχρεώσεις του.

Μέ τον όρο Προσόμοια έννοούμε τον ύμνο εκείνο ο οποίος ψάλλεται ακριβώς με τη μουσική κάποιου άλλου προτύπου ύμνου (προσομοιάζει σ' αυτόν) τον οποίο ονομάζουμε Πρόλογο, επειδή προλέγεται του Προσομοίου. Δηλ. επάνω από το κείμενο του προσομοίου αναγράφεται: Ήχος Α' «Πανεύφημοι μάρτυρες». Ψάλλουμε έτσι το προσόμοιο που ακολουθεί, κατά την μελωδία του «Πανεύφημοι μάρτυρες». Η μουσική των Προλόγων είναι δική τους αποκλειστικά, γι' αυτό ονομάζονται εκτός από Πρόλογοι και «Αυτόμελα». Αυτόμελα υπάρχουν πάρα πολλά και υπάγονται στα «Ιδιόμελα». Τα Αυτόμελα είναι μια ξεχωριστή κατηγορία Ιδιομελών που «δανείζουν» τη μουσική τους σε

άλλους ύμνους (Προσόμοια) ενώ τα Ίδιόμελα κρατούν θά λέγαμε τή μουσική τους γιά δική τους χρήση.

Η εποχή μας, εποχή τής πληροφορικής, τοῦ ἐπιφανειακοῦ, τής κερδοσκοπίας, τοῦ ἀπαράδεικτα βιαστικοῦ, ὅπου ὁ προφορικός λόγος ἔχει χάσει τό κελεύδημά του, δέν ἄφησε ἀνεπηρέαστη καί τή μουσική μας. Ὑπάρχει λόγος ἀτελείωτος γιά τά μουσικά δρώμενα, ἐρευνητικές προσπάθειες, μουσικολογικές ἀπόψεις καί τόσα ἄλλα σπουδαία πράγματα, ἀλλά ταυτόχρονα ὑπάρχει ἔνδεια μάχιμων ἱεροψαλτῶν. Ὑπάρχει λόγος γιά τή μουσική ὡς ὑψηλή τέχνη ἀλλά ὄχι ὑψηλή τέχνη μουσικῆς. Ἐχει διαταραχθεῖ ἡ ἀκουστική αἰσθητική μας ἀπό «ψάλτσα» πού ντύνονται τήν ἐγκυρότητα τής ἐπιστήμης καί ἀπό αὐθαίρετες προσωπικές μουσικές ἐρμηνείες, πού σέ ὀδηγοῦν ἐκτός ἐκκλησιαστικοῦ χώρου. Βομβαρδιζόμαστε ἀπό ὕμνους τής Μεγάλης Ἑβδομάδας, πού ψάλλουν τραγουδιστές καί θεατράνθρωποι στά κανάλια, μέ ὄφος τής «πιάτσας» καί ἦθος τής παρέας κι ἐμεῖς παρακολουθοῦμε ὅλα αὐτά, ἀνήμποροι νά ἀντιδράσουμε καί νά ἐκφράσουμε τήν ἀποψη τοῦ μάχιμου ψάλτη, γιατί ὅλες οἱ πόρτες εἶναι κλειστές. Ἐτσι «ξύνουμε τήν ψάρα μας» ὅπως λέει ὁ σοφός λαός μας, αὐτοπροσδιοριζόμενοι αὐτάρεσκα ὡς «παραδοσιακοί», Λές καί μᾶς τό ζήτησε κάποιος, Λές καί δέν μᾶς ἀκοῦνε τί λέμε, Λές καί αὐτό εἶναι τό ζητούμενο. Ὅμως ἔξω ἀπό τίτλους καί κομπορημοσύνες, λάθη καί παραλήψεις, στόχος μας εἶναι καί παραμένει ἕνας. Ἡ διακονία τοῦ ἱεροψάλτη, ὡς συνειδητή πράξη, ἀπέναντι στόν πιστό πού δρασκελίζει τό κατώφλι τής Ἐκκλησίας καί μπαίνει μέσα γιά νά γαληνέψει ἡ ψυχή του μέ φόβο Θεοῦ. Αὐτόν τόν φόβο τοῦ Θεοῦ καί τή διακονία στό χρηστεπάννυμο πλήρωμα, προσπαθῶ νά «νοικοκυρέψω» μουσικά, μέ τοῦτο τό πόνημα, τό ὅποιο :

1) Απευθύνεται στούς λεγόμενους «ἐμπειρικούς» ἱεροψάλτες, πού εἶναι οἱ στυλοβάτες τῶν ἀκολουθιῶν τής Ὁρθόδοξης Λατρείας, ἀκροβολισμένοι σέ ὅλα τά ἀπομακρυσμένα χωριά τής ἑλληνικῆς ὑπαίθρου καί σέ ὅλη τήν ὁμογένεια. Ἀβοήθητοι, χωρίς ὑποστήριξη, ξεχασμένοι ἀπ' ὅλους ἐμᾶς, πού ἐρίζουμε μεταξύ μας γιά ἕνα θησαυρό πού δέν εἶναι δικός μας καί θά ἔπρεπε νά τόν ὑπηρετοῦμε μέ σεβασμό. Σκοπός καί στόχος τής μουσικῆς μελέτης, εἶναι τό «τρανό, τό μέγα» ἔργο τοῦ ἱεροψάλτη πού ἐκδηλώνεται στό ἀναλόγιο, μέ στήριγμα τή γνώση καί τήν πίστη.

Ἡ συμπαθειά μου καί ἡ συναδελφική ἀγάπη μου γι' αὐτούς τοὺς ἱεροψάλτες εἶναι δεδομένη, εἶναι χιλιοεπωμένη μέσα ἀπό τίς ἐκπομπές μου στό ραδιόφωνο τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος. Ἦρθε ἡ στιγμή λοιπόν, νά κάνω κάτι γι' αὐτούς.

2) Ἀφορᾶ τοὺς δασκάλους καί τοὺς σπουδαστές τής Βυζ. Μουσικῆς. Στούς μέν δασκάλους προσφέρεται ὡς ἕνα χρησιμο ἐργαλεῖο, στοὺς δέ σπουδαστές ὡς μιᾶ ἀνάσα ἀνάμεσα στίς βαρετές ἀσκήσεις παραλλαγῆς. Αὐτές οἱ ἀνάσες, ὡστόσο, εἶναι τόσο ἀπαραίτητες γιά νά συνεχίσουν τά μαθήματα μέ νέες δυνάμεις, ὅσο ἀπαραίτητο εἶναι στόν κολυμβητή νά βγάλει τό κεφάλι ἀπ' τό νερό καί νά ἀναπνεύσει.

Ἡ ἐμβόλιμη διδασκαλία τῶν «Προλόγων» κατά τή διάρκεια τῶν πολυετῶν μαθημάτων, ἀνακουφίζει καί ἀπελευθερώνει τό σπουδαστή, προσφέροντάς του ταυτόχρονα χρησιμη ψαλτική γνώση.

3) Απευθύνεται στους καταρτισμένους συναδέλφους ιεροψάλτες οι οποίοι κυρίως στα άργα μαθήματα, βρίσκουν τρόπο να λαμπρύνουν τις ιερές πανηγύρεις των Ναών τους και να δώσουν κάτι διαφορετικό και μεγαλόπρεπο. Δεν κατέγραψα ήχητικά τα άργα μαθήματα, διότι αν και εφόσον θέλει κανείς να τα χρησιμοποιήσει, πρέπει να αντικαταστήσει την ύμνολογία του προσομοίου της πανηγύρεως, στην ήδη καταγεγραμμένη μελωδική γραμμή του Προλόγου. Και τέλος:

4) Θεωρώ το πόνημα τούτο χρήσιμο για τους ιερείς, οι οποίοι, εκτός από το πνευματικό έργο που επιτελούν στην ένορία τους, έχουν και την υποχρέωση να ψάλλουν σωστά. Χαρακτηριστικά αναφέρομαι στα Κοντάκια και τα Απολυτικά, αλλά και όλα τα προσόμοια τα οποία περιλαμβάνονται κυρίως στα Μηναία. Ας μη λησμονούμε πως αρκετοί ιεροψάλτες ξεκίνησαν τη μαθητεία τους στη Βύζ. Μουσική παροτρυνόμενοι από ιερείς. Άρα ως πρώτοι δάσκαλοι, εκτός από το τυπικό της Εκκλησίας, που γνωρίζουν άριστα, πρέπει να γίνουν το ζωντανό παράδειγμα και στην εκμάθηση των προσομοίων και της εκκλησιαστικής μουσικής γενικότερα.

Η καινοτομία στο πόνημα τούτο, είναι ή καταγραφή ίκανού αριθμού Απολυτικών σε άργο είρμολογικό μέλος. Αρκετά από αυτά υπάρχουν διάσπαρτα σε παλαιότερες εκδόσεις, κυρίως όμως αποτελούν προσωπικές μελοποιήσεις κατάλληλες για ιερές πανηγύρεις.

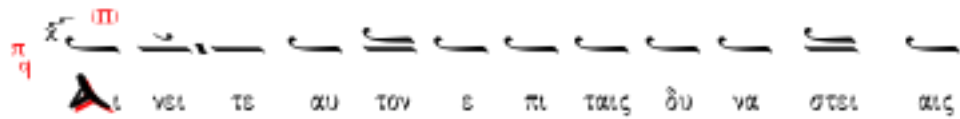
Έχοντας την πεποίθηση ότι με το πόνημα τούτο, που είναι το πρώτο μου, βοηθώ τους ιεροψάλτες και την Εκκλησία, ζητώ την επιείκειά σας για τυχόν λάθη και παραλείψεις, εύχομαι δέ ο Τριαδικός Θεός να μās δίνει δύναμη να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για τό καλύτερο.

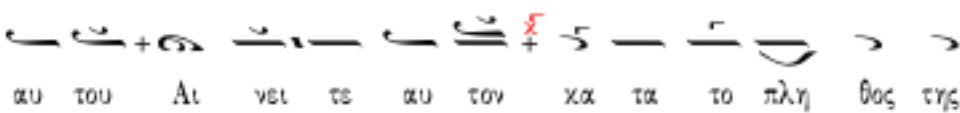
Αθήνα 22 Αύγουστου 2010
Γιώργος Έπαμ. Χατζηχρόνογλου
Αρχων Ύμνωδός τής Μ.τ.Χ.Ε.

ΠΡΟΛΟΓΟΙ
ΣΥΝΤΟΜΟ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΚΟ ΜΕΛΟΣ

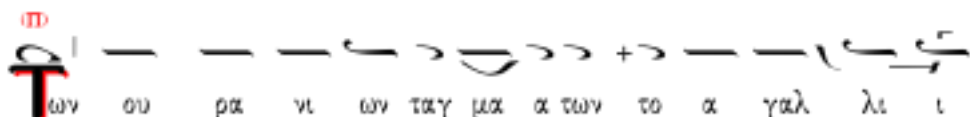
ΗΧΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

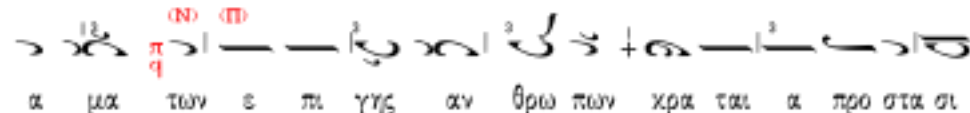
Ἦχος 4̣ Πα̇

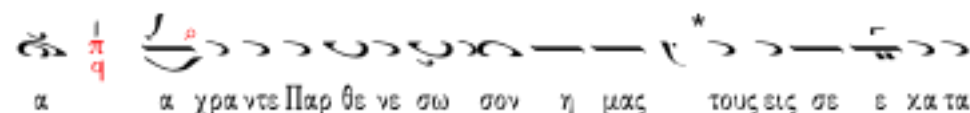

 Αἰ νει τε αὐ τὸν ε πι ταις δυ να σταις αἰς

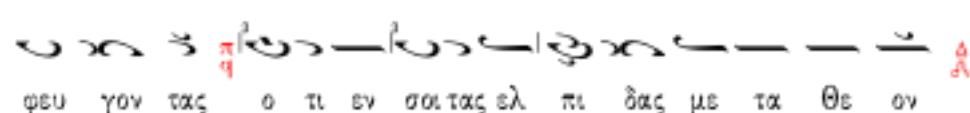

 αὐ τοῦ Αἰ νει τε αὐ τὸν κα τα το πλη θος τῆς

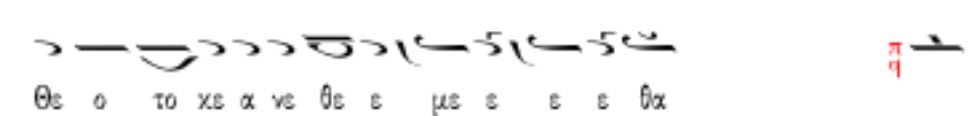

 με γα λω συ νῆς αὐ τοῦ

 τῶν σου ρα νι ὦν ταγ μα α τῶν το α γαλ λι ι

 α μα τῶν ε πι γῆς ἀν θρω πῶν κρα ται ἀ προ στα σι

 α ἀ χραν τε Παρ θε νε σω σὸν ἡ μας τοὺς εἰς σε ε κα τα

 φευ γόν τας ὅ τι ἐν σοι τας ἐλ πι δας με τα θε ὄν

 θε ὁ το κε ἀ νε θε ε με ε ε ε θα

 τοὺς εἰς σε ε ε κα τα φευ γόν τας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΔΙΣΚΟΥ

ΣΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟΣΟΜΙΑ

Ἦχος Α'

1. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
2. Πανεύφημοι μάρτυρες
3. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος
4. Νεφέλην σέ φωτός

Ἦχος Β'

5. Οἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ
6. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου
7. Ποίοις εὐφημιῶν στέμασιν

Ἦχος Γ'

8. Μεγάλη τῶν μαρτύρων
9. Σταυροφανῶς Μωυσῆς
10. Ἐσπερινόν ὕμνον

Ἦχος Δ'

11. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι
12. Ἐδάκας σημείωσιν
13. Ὁ ἐξ ὑψίστου
14. Ἦθελον δάκρυσιν

Ἦχος πλάγιος τοῦ Α'

15. Χαίροις ἀσκητικῶν
16. Κύριε ἀμαρτάνων

Ἦχος πλάγιος τοῦ Β'

17. Ὅλην ἀποθέμενοι
18. Ἡ ἀπεγνωσμένη
19. Αἱ ἀγγελικαί
20. Μετάνοιαν οὐ κέκτημαι
21. Τριήμερος ἀνέστης
22. Ἐκ γαστροῦ ἐτέχθης
23. Ἀρχαγγελικῶς ἀνυμνήσωμεν

Ἦχος Βαρύς

24. Οὐκέτι κωλυόμεθα

Ἦχος πλάγιος τοῦ Δ'

25. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος
26. Τί ἡμᾶς καλέσωμεν
27. Οἱ μάρτυρές σου Κύριε
28. Ὁ ἐν Ἐδέμ παράδεισος
29. Κύριε εἰ καί κριτηρίω

ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ

30. Τόν τάφον σου Σωτήρ
31. Γυναῖκες πρὸς τό μνήμα
32. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ
33. Τὴν ὠραιότητα
34. Θείας πίστεως
35. Ταχύ προκατάλαβε
36. Κατεπλάγη Ἰωσήφ
37. Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν
38. Ἐλπίς τοῦ κόσμου
39. Ὁ δι' ἐμὲ ἀνασχόμενος
40. Πρὸς φωτεινότερον
41. Τὴν σοφίαν καὶ Λόγον
42. Τό προσταχθέν

ΣΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟΣΟΜΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

43. Πάσχα ἱερόν
44. Δεῦτε ἀπὸ θεᾶς
45. Αἱ μυροφόροι γυναῖκες
46. Πάσχα τό τερπνόν

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ

47. Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν
48. Σαρκί ὑπνώσας ὡς θνητός
49. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε
50. Τῶν μαθητῶν ὁρώντων σε
51. Σταυρός ὁ φύλαξ
52. Ἐπισκέψατο ἡμᾶς
53. Ἐν πνεύματι τῷ ἱερῷ
54. Ὁ οὐρανόν τοῖς ἀστροῖς
55. Ἀπόστολοι ἐκ περάτων
56. Τόν νυμφώνα σου βλέπω
57. Τόν ληστήν αὐθημερόν

ΚΟΙΝΑ ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΑΓΙΩΝ

58. Απόστολε Ἄγιε
59. Απόστολοι Ἄγιοι
60. Απόστολε Ἄγιε καὶ Εὐαγγελιστά
61. Ὁ μάρτυς σου Κύριε
62. Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ
63. Κανόνα πίστεως
64. Ἐν σοὶ πάτερ ἀκριβῶς
65. Τῆς ἐρήμου πολίτης
66. Ταῖς τῶν δακρῶν σου
67. Ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν
68. Ὁρθοδοξίας ὁδηγέ
69. Τοῦ προφήτου σου

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Α

Αγγελικαί δυνάμεις 117, **124**
Αθλοφόρε ἄγιε 159
Αἱ ἀγγελικαί 28, **56**
Αἱ μυροφόροι γυναῖκες 77
Ανελήφθης ἐν δόξῃ 167
Απόστολε Ἄγιε 127
Απόστολε Ἄγιε καί Εὐαγγελιστά
127, **136**
Απόστολοι Ἅγιοι 127
Απόστολοι ἐκ περάτων 98
Αρχαγγελικῶς ἀνυμνήσωμεν 30

Β

Βαβαί τῶν σῶν μυστηρίων 39
Βαρβάραν τήν ἁγίαν 142

Γ

Γυναῖκες ἀκουτίσθητε 95
Γυναῖκες πρός τό μνήμα 65

Δ

Δεῦτε ἀπό θεάς 76

Ε

Ἐδωκας σημείωσιν 23, **48**
Εἰ καί ἐν τάφῳ 110, 111
Εἰς πάσαν τήν γῆν 146
Ἐκ γαστροῦ ἐτέχθης 30, **55**
Ἐλπίς τοῦ κόσμου 71
Ἐν Ἰορδάνῃ 148
Ἐν πνεύματι τῷ ἱερῷ 97
Ἐν σοί μητερ ἀκριβῶς 132
Ἐν σοί πάτερ ἀκριβῶς 130
Ἐν τῇ γεννήσει 161

Ἐν τοῖς ρύθροις σήμερον 103
Ἐξ ὕψους κατήλθες 119, **126**
Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς 97
Ἐπεφάνη ὁ Σωτήρ 98
Ἐπεφάνης σήμερον 88, 103
Ἐργοις λάμπαντες 150
Ἐσφραγισμένου τοῦ μηνύματος 166
Ἐπί τοῦ ὄρους μετεμορφώθης 105
Ἐσπερινόν ὕμνον 22
Εὐλογητός εἰ Χριστέ 168
Εὐφραινέσθω τά οὐράνια 115, **121**

Η

Ἡ ἀμνάς σου Ἰησοῦ 128
Ἡ ἀπεγνωσμένη 27, 57
Ἡ γέννησίς σου Θεοτόκε 135
Ἡ γέννησίς σου Χριστέ 145
Ἡθέλον δάκρυσιν 24
Ἡ πάντων χαρά 109
Ἡ Παρθένος σήμερον **84**, 103
Ἡ Παρθένος σήμερον (προεόρτιον)
102

Θ

Θείας πίστεως 67, 83

Ι

Ἰωακείμ καί Ἄννα 100

Κ

Καί τρόπων μέτοχος 130
Κανόνα πίστεως 129, **143**
Κατέλυσας τῷ Σταυρῷ σου 118, **125**
Κατεπλάγη Ἰωσήφ (κάθισμα) 68, **85**

Κύριε ἁμαρτάνων 26
Κύριε εἰ καὶ κριτηρίω 35, 61

Μ

Μέγα καύχημα 164
Μεγάλη τῶν μαρτύρων 20
Μέγαν εὐρατο 137
Μετάνοιαν οὐ κέκτημαι 29, 56
Μετά τῶν ἁγίων 109
Μετεμορφώθης 160
Μνήμη δικαίου 162
Μορφὴν ἀναλλοιώτως 147

Ν

Νεφέλην σέ φωτός 17, 41

Ο

Ὁ δι' ἐμέ ἀνασχόμενος 71, 91
Ὁ ἐν Ἐδέμ παράδεισος 34, 62
Ὁ ἐξ ὑψίστου 23, 49
Ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν 132
Ὁ ἔνσαρκος ἄγγελος 157
Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ 66, 81
Ὁἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ 18, 43
Οἱ μάρτυρές σου Κύριε 34
Οἱ τῶν Αποστόλων 157
Ὁ καθαρῶτατος ναός 102
Ὅλην ἀποθέμενοι 26, 54
Ὁ μάρτυς σου Κύριε 128
Ὁ μήτραν παρθενικὴν 104
Ὁ ναός σου Θεοτόκε 165
Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἀστροῖς 98
Ὁ ποιμενικός ἀυλός 151
Ὁρθοδοξίας ὁδηγέ 133
Ὅσιε πάτερ 52
Ὅταν ἔλθῃς ὁ Θεός 107
Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου 18, 43
Ὅτε καταβάς 112
Ὅτε κατήλθες 114, 121
Ὅσκέτι κωλυόμεθα 31, 59
Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ 87, 101

Π

Πανεύφημοι μάρτυρες 16, 37
Πάσχα ἱερὸν 75

Πάσχα τό τερπνόν 78
Ποίοις εὐφημιῶν στέμασιν 19, 44
Ποίοις πνευματικοῖς 46
Ποίοις ὑμνωδιῶν 45
Προστασία τῶν Χριστιανῶν 106
Πυρός φωτεινότερον 72, 91

Σ

Σαρκί ὑπνώσας ὡς θνητός 95
Σήμερον τῆς εὐδοκίας 140
Σήμερον τῆς σωτηρίας 154
Σταυρός ὁ φύλαξ 96
Σταυροφανῶς Μωυσῆς 21
Στύλος γέγονας 150
Συλλιβρίας τὸν γόνον 139
Σῶσον Κύριε τὸν λαόν σου 136

Τ

Τὰ ἄνω ζητῶν 100
Ταῖς τῶν δακρύων σου 132, 142
Ταχύ προκατάλαβε 68, 86
Τὴν ἐν πρεσβείαις 105
Τὴν σὴν δοξάζουσι 40
Τὴν σοφίαν καὶ Λόγον 73, 92
Τὴν σπουδὴν σου τὴ κλήσει 158
Τὴν ὑπὲρ ἡμῶν 70, 111
Τὴν ὠραιότητα 66, 82
Τῆς ἐρήμου πολίτης 131
Τῆς σοφίας ὁδηγέ 108
Τῆς Συνόδου τῆς πρώτης 144
Τὴ ὑπερμάχῳ 107
Τί ἡμᾶς καλέσωμεν 33, 60
Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν 94
Τὸν ζηλωτὴν Ἡλίαν 149
Τὸν ληστήν αὐθημερόν 99
Τὸν νυμφῶνα σου βλέπω 99
Τὸν συνάναρχον λόγον 69, 89, 116, 123
Τὸν τάφον σου Σωτήρ 64, 80
Τὸ προσταχθέν 74
Τοῦ λίθου σφραγισθέντος 114, 120
Τοῦ προφήτου σου 134
Τοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον 156
Τὸ φαῖδρόν τῆς ἀναστάσεως 116, 122

Τριήμερος ανέστης 29, **57**
Τῷ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ 110
Τῶν μαθητῶν ὁρώντων σε 96
Τῶν οὐρανίων στρατιῶν 138
Τῶν οὐρανίων ταγμάτων 15, 36

Υ

Υψοῦται Κύριον 94

Χ

Χαίρε κεχαριτωμένη 152
Χαίροις ἀσκητικῶν 25, **51**
Χριστός ανέστη 165

Ω

Ὡς ἀπαρχῆς τῆς φύσεως 112
Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι 22, **48**
Ὡς στόλος ἀκλόνητος 153
Ὡς τῶν Ἀποστόλων 141
Ὡς τῶν αἰχμαλώτων 155
Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος
(ῆχος Α΄) 16, **38**
Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος
(ῆχος πλ. Δ΄) 32, **59**